

Van de immigratiemetaforen beklijft alleen het huis

Van onze verslaggever
Joost de Vries

AMSTERDAM Menig PVV-criticus waarschuwt voor het salonfähig worden van het taalgebruik van Geert Wilders, die een begrip als 'kopvoddentaks' introduceerde. Maar als verschijnsel is het gebruik van metaforen in het immigratiedebat niet nieuw, zegt neerlandicus Carola Schoor. Ze schrijft over de politieke beeldspraken in het vandaag te verschijnen tijdschrift *Filosofie & Praktijk*.

Eén overkoepelende metafoor loopt als rode draad door veertig jaar politieke immigratielyriek: Nederland als huis of gebouw, een plek om te beschermen tegen indringers of open te stellen voor gasten.

Voor Wilders is het huis vol. Die

opvatting is niet nieuw, ook Willem Drees jr. (DS70) en Hans Janmaat (Centrumpartij) gebruiken de beeldspraak. Volgens de SP zijn de kamers in het huis niet gelijk verdeeld. De VVD maakt van het huis een bedrijf, de BV Nederland.

Pim Fortuyn (LPF) zag het land als een boerenbedrijf dat ongezonde uitwassen moet bestrijden. Wouter Bos (PvdA) betoogde dat het de taak van de overheid is om de samenleving aan elkaar te 'metselen'. Femke Halsema (GroenLinks) deed de oproep 'op de dijk te gaan zitten en de wereld nieuwsgierig in het gezicht te kijken'.

Het immigratiedebat speelde zich in de jaren zeventig tot aan de eeuwwisseling vooral af in rechtse kringen: Janmaat, Bolkestein (VVD), Fortuyn. De SP meng-

de zich in de jaren '80 in het debat. Het socialistische voorstel voor een financiële stimulans voor remigratie van migranten doopten tegenstanders tot 'oprotpremie'.

ADVERTENTIE

Immigratie werd in 2000 ook links terrein toen de sociaal-democraat Paul Scheffer in zijn stuk *Het multiculturele drama* betoogde dat de multiculturele samenleving een 'dak' mist en daarom

als een 'kaartenhuis' op instorten staat.

Andere opmerkelijke metaforische kaders hadden minder succes. Bolkestein sprak in 1992 over Nederland als een salade 'met stukjes tomaat, komkommer en kropsla'. Hij vroeg zich af: 'Wat is de bak die de salade bijeenhoudt?' Bos betoogde in 2005 dat Nederland een team is. 'Team Nederland ontbeert teamgeest. Dat gaat ons punten kosten.' Geen van beide metaforen vond weerklank in het taalgebruik van andere politici. Het 'huis' daarentegen staat nog steeds.

Carola Schoor besluit haar artikel met enkele tips voor politici. 'Ga niet op zoek naar nieuwe, verzochte metaforen. Verbouw het heersende denkframe zodanig dat het past bij je eigen politieke doeleinden.'